

Algemene reactie op voorgestelde wetsaanpassing, verplichtstelling IHP, renovatie investeringsverbod en overige deelaspecten.

De verantwoordelijkheid voor het onderwijs en de onderwijshuisvesting is in de basis ten tijde van de onderwijsstrijd opgezet als een stelsel van en voor bekostiging van Rijkswegen.

Twee belangrijke uitgangspunten; rechtszekerheid & kenbaarheid voor betrokken partijen aan de ene kant en zekerheid & stabiliteit voor de rijksbegroting aan de andere kant hebben daarbij een rol gespeeld. Deze aspecten hebben ten grondslag gelegen aan keuzes voor gebruikmaking van verantwoordelijkheidsverdelingen tussen partijen, normen en demarcaties.

In de eindrapportage Londo (bekostigingsstelsel), heeft de commissie, een belangrijk en dwingend advies meegegeven, namelijk dat van periodieke evaluatie met aanpassing en bijstelling van het stelsel. Helaas zijn evaluatie, aanpassing en bijstelling verworden tot enkel een jaarlijkse prijsindexatie en is het stelsel door ingrepen van Rijkswegen telkenmale uitgekleeft, zo ook nu weer.

Vereenvoudiging door het woord Krijtbord

Kenmerkend voor ook de huidige aanpassingen is de in 2022 uitgevoerde 'vereenvoudiging' omdat het "krijtbord" niet meer van deze tijd zou zijn. Het stelsel; lijsten met onderhouds- of vervangingsactiviteiten (vergelijk bijlage 1 wetsvoorstel 24 455) en voorzieningen, zou gedateerd zijn en te sturend en normerend werken.

Zo is het stelsel vereenvoudigd. De bijbehorende rekenregel(formule) is geschrapt en het resultaat (ca € 800 rijksvergoeding na 15 jaar o.i.d) achter de afzonderlijke 'bekostigingsregel' krijtbord is vervallen. De verantwoordelijkheid voor aanschaf van een lesmiddel is blijven liggen waar deze lag, namelijk bij het schoolbestuur. **Wat veranderde er niet** ? Inderdaad, de optelsom onder de streep.

Had het ministerie daadwerkelijk uitvoering gegeven aan de stelselverantwoordelijkheid dan was het woord krijtbord vervangen door DIGIBORD en was de rijksvergoeding voor ruim 7.200 PO scholen met ongeveer €1.600 per 'krijtbord' verhoogd naar circa € 2.400 (daadwerkelijke aanschaf- of vervangingskosten) over een termijn van 15 jaar.

Bovenstaande beschrijving legt precies de kern zit van het probleem bloot. Het ontlopen van de stelselverantwoordelijkheid van Rijkswegen.

Door diverse collega's is hier in het algemeen en of ten aanzien van de verschillende deelaspecten van het voorstel op gewezen. Zolang deze frictie tussen mooie woorden, doelstellingen, ambities van Rijkswegen enerzijds en voldoende bekostiging anderzijds niet structureel wordt opgelost blijft het vooral bij 'mooie woorden/windowdressing of beter in deze tijd passend, 'Greenwashing' en blijft er vooral veel discussie tussen schoolbesturen en Gemeenten.

In het kader van nadelen van _ sturend en normend_ is het bijzonder dat in art 92a lid 3 ten aanzien van de beslissing over nieuwbouw of renovatie een normering van huisvestingsvoorzieningen ouder dan 40 jaar wordt benoemd.

- Tegelijk wordt daarmee de basis van 40/20/60 die ligt besloten in het bekostigingsstelsel onderuit gehaald.
- De specifieke renovatieactiviteiten (taak) die in 2015 naar schoolbesturen voor PO zijn overgeheveld komen terug naar de gemeenten terwijl de middelen bij de schoolbesturen achterblijven. Zie vervangen binnenkozijnen (renovatie activiteit), vervangen buitenkozijnen (renovatieactiviteit) en vervangen radiatoren, convectoren en leidingen (renovatieactiviteit), uit de bijlage bij wetsvoorstel 24 455.
- Zowel aan Gemeenten als schoolbesturen zijn extra taken opgelegd zonder extra middelen (zorgplicht binnenklimaat). De versoepeling van het investeringsverbod – als er sprake is van een overschot – wordt op deze wijze op voorhand uitgehoid;
- Het voorstel m.b.t. Renovatie als een vernieuwing waarvoor de gemeente verantwoordelijkheid draagt leidt tot onnodige discussie tussen gemeenten en schoolbesturen. Reden daarvoor is dat de samenhang tussen onderhoud en renovatie niet expliciet, ondanks dat schoolbesturen MJOP's beschikbaar moeten stellen, meer is opgenomen (opnieuw Bijlage bij wetsvoorstel 24 455 en later overgeheveld naar schoolbesturen)
- De MJOP's kennen geen verplicht onderhoudsniveau voor de schoolgebouwen. Daarnaast is er geen sprake van gebouwgebonden reserves voor instandhouding van gebouwen die tussen partijen overgaan bij overdracht van (school)gebouwen tussen partijen. Ook hiermee wordt het stelsel nadelig belast.

- De verplichte omschrijvingen van de inhoud van een IHP leidt tot aanzienlijke uitvoeringslasten, zowel voor Gemeenten als voor schoolbesturen. Ook hier weer zonder compensatie van Rijkswege voor de uitvoeringslasten.
- Het Rijk ontloopt haar stelselverantwoordelijkheid in de zin van de bekostiging en meent tegelijkertijd allerhande eisen te moeten stellen e.e.a te moeten stellen.

Het Rijk, met kabinet, kamer en ministeries, waaronder OCW, kunnen in die zin beter het advies van de Raad van State in haar jaarverslag 2022 ter harte nemen.

“De overheid staat zichtbaar onder druk. De maatschappelijke opgaven waarvoor zij staat zijn niet alleen urgent, maar ook ingewikkeld. In de zorg, in de bouw, bij uitvoeringsdiensten, bij de rechterlijke macht, overal is overbelasting en onderbezetting. De overheid moet slagvaardig handelen. Dat betekent: keuzes maken en die consequent uitvoeren. Niet alles kan en zeker niet tegelijkertijd. Wie dat wel verwacht, komt bedrogen uit. De overheid moet niet meer beloven dan ze kan waarmaken. Gebrek aan slagkracht ondermijnt het geloof in wat de overheid kan doen en ondermijnt daarmee het vertrouwen. Vertrouwen in de overheid is de grondslag van onze democratische rechtsstaat. Rafelt dat vertrouwen, dan rafelt ook de rechtsstaat”.

Beleidsadviseur (huidig; gemeente Berkelland) en specialist (bekostiging) onderwijshuisvesting.